

12 SINIF 3 ÜNİTE 1 BÖLÜM ÖZETİDİR

JEOPOLİTİK KONUM

a) Kıtaların ve Okyanusların Önemindeki Değişimler:

Geçmişten günümüze kıta ve okyanusların konumsal öneminin değişmesinde; siyasi gelişmeler, coğrafi keşifler, doğal kaynaklar, teknolojik yenilikler ve ulaşım alanındaki gelişmeler etkili olmuştur. Bu faktörler arasında jeopolitik konum üzerinde belirleyici olan unsurun çoğunlukla ekonomik faaliyetler olduğu görülür. Bir yerdeki stratejik doğal kaynaklar ve ticaret olanakları o yerin jeopolitik önemini artırmıştır. Doğal kaynakların ve ulaşım yollarının hakimiyet altına alınmak istenmesi bir yeri siyasi olarak da değerli hâle getirmiştir. Dünya tarihindeki savaşların ve sıcak çatışmaların çoğu stratejik konumdaki yerlerle ilgilidir.

Coğrafi Keşifler: Orta Çağ boyunca ticaretin önemli bir unsuru olan İpek Yolu güzergâhının büyük bölümü karalar üzerindeyken Baharat Yolu çoğunlukla denizler üzerindeydi. Bu yollar, uzunca bir süre Arap ve Cenevizli tüccarların hâkimiyetinde kalmış, 14.yüzyılın sonlarına doğru ise büyük bölümü Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetine geçmişti. Asya'daki ipekli kumaşlar, baharat ve diğer değerli ürünler Avrupa'ya ulaştırılırken birçok defa el değiştiriyor ve güzergâh üzerindeki ülkelerin vergi talep ettiği bu ürünler Avrupa'ya pahalıya mal oluyordu. Batı Avrupalı denizciler, özellikle deniz üzerinden ülkelere ulaşan baharat ve altın gibi değerli madenlere ulaşabilecekleri yeni yollar bulmak umuduyla denize açıldılar. İspanyollar Atlas Okyanusu'nu geçerek, Portekizliler ise Afrika Kıtası'nı dolaşarak hedeflerine ulaşmayı istediler. Portekizli denizcilerin yolculuğa çok önce çıkmalarına rağmen İspanya adına sefere çıkan Kristof Kolomb'un, 1492 yılında Atlas Okyanusu'nu geçerek ulaştığı adaları Hint adaları olarak dünyaya duyurması Coğrafi Keşiflerin başlangıcı kabul edilir. Ancak Kolomb'un ulaştığı adaların Hint adaları olmadığı, yeni bir kıta keşfedildiği yıllar sonra fark edilmiştir. Kolomb'tan yıllar sonra Amerigo Vespucci (Amerika Vespuçi) adında bir denizci bu yerin yeni bir kıta olduğunu dünyaya duyurmuş ve kıta onun adıyla anılmıştır. Portekiz adına denize açılan Bartelemeo Diaz (Bartelmi Diyaz) 1487'te Afrika'nın en güneyinde bulunan Ümit Burnu'nu keşfetmiş, Vasko De Gama (Vasco da Gama) ise 1498 yılında Ümit Burnu'nu aşarak Hint Okyanusu üzerinden Hindistan'ın batı kıyılarına ulaşmayı başarmıştır. Ferdinand Magellan (Ferdinand Macellan) sürekli batıya giderek Dünya'nın etrafını dolaşabileceğini kanıtlamak için 1519 yılında İspanya'dan yola çıkmıştır. Güney Amerika kıyılarından güneye doğru hareket ederek sonradan Macellan Boğazı olarak adlandırılan geçitten Pasifik Okyanusu'na ulaşmıştır. Magellan, Pasifik'te ilerleyerek Filipin Adaları'na gelmiş, burada yerli halkla yaptığı savaşta hayatını kaybetmiştir. Magellan'ın hayatını kaybetmesi üzerine ikinci kaptan olan Sebastian del Cano (Sebastiyan del Kano) seferi tamamlayarak 1522 yılında İspanya'ya ulaşmayı başarmıştır. Böylece Dünya'nın yuvarlak olduğu kanıtlanmıştır. Coğrafi Keşifler sonucunda Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının dışında yeni kıtalar keşfedilmiş, Asya ve Avrupa arasında deniz ulaşımının sağlanacağı yeni güzergâhlar ortaya çıkmıştır. Böylelikle Asya ve Avrupa arasındaki ipek ve baharat ticareti sebebiyle ön plana çıkan Akdeniz

limanlarının önemi azalırken Avrupa'nın Atlas Okyanusu'na kıyısı olan limanları önemli hâle gelmiştir. Afrika'nın batı ve güney kıyılarının keşfedilmesiyle bu güzergâhtan Hint Okyanusu'na uzanan bir ulaşım yolu oluşmuştur. Kuzey ve Güney Amerika kıyılarının keşfedilmesi Atlas Okyanusu'nun önemini artmıştır. Coğrafi Keşiflerin öncesinde ham madde denince Asya Kıtası akla gelirken keşiflerden sonra kıtanın konumsal önemi azalmış ve Asya'nın yerini Amerika Kıtası almıştır. Bu gelişmelerle ticaret yolları değişmiş, İpek ve Bahar yolları önemini kaybetmiştir.

Sömürgecilik: Coğrafi Keşifler ile yeni yerler keşfedilmiş ancak keşfedilen bölgeler üzerinde hâkimiyet kurma isteği ülkeler arasında çeşitli anlaşmazlıkların yaşanmasına neden olmuştur. Portekizliler ve İspanyollar keşiflere öncülük yapmış olsalar da keşif yapan ulus sayısı zamanla artmış ve birçok Avrupa ülkesi yeni topraklar keşfetmiştir. Avrupa devletlerinin bu keşifleri yer altı ve yer üstü zenginliklerini sömürmeleriyle sonuçlanmıştır. 17. yy.da İspanya ve Portekiz arasındaki yarışa Hollanda, Fransa ve İngiltere'nin de katılmasıyla sömürgecilik hız kazanmıştır. Merkezi yönetime bağlı kolonilerdeki ham maddelerin Avrupa ülkelerine aktarılması bu ülkelerin ekonomik açıdan güçlenmesine büyük katkı sağlamış, Asya Kıtası Coğrafi Keşiflere kadar Batılı ülkelerin ham madde kaynağı iken sonrasında bu rota değişmiştir. Değişen bu rota ile ticaretin de yönü değişmiş ve Amerika Kıtası Avrupa'nın yeni ham madde sahası olmuştur.

Yeni Su yolları

Kanallar: İnsanlar tarafından açılan, gemilerin geçişine elverişli su yolları kanal olarak adlandırılır. Kanallar yeni deniz yolu güzergâhlarının ortaya çıkmasına neden olarak kıtaların, denizlerin ve okyanusların konumsal öneminin değişmesine yol açar. Boğazlar ve kanallar, ticari ilişkilerde önemli rol oynadığı gibi askerî açıdan da stratejik rol oynar. Mısır'da yer alan Süveyş Kanalı, Akdeniz ile Kızıldeniz'i birleştiren yapay bir su yoludur. 1869 yılında Süveyş Kanalı'nın açılmasıyla Güneydoğu Asya kıyıları, Hint Okyanusu ve Kızıldeniz üzerinden Akdeniz'e bağlanmıştır. Kanal ile Avrupa ile Güneydoğu Asya arasındaki deniz ulaşımı yaklaşık 6 bin km kısalmış, Akdeniz limanları tekrar önem kazanmıştır. Süveyş Kanalı, I. Dünya Savaşı ve sonrasında hem ekonomik hem de siyasi açıdan önemini korumuştur. 1880 yılında yapımına başlanan ve 1914 yılında tamamlanan Panama Kanalı, Orta Amerika'nın dar bir kesiminde Atlas Okyanusu ile Büyük Okyanusu deniz ulaşımı açısından birbirine bağlar. Kanal açılmadan önce gemiler Güney Amerika Kıtası'nı dolaşarak, Atlas Okyanusu'ndan Büyük Okyanus'a geçmek için Macellan Boğazı'nı kullanıyordu. Panama Kanalı'nın açılmasıyla Macellan Boğazı önemini yitirmiştir.

Orta Doğu ve Hazar Bölgesi'nin Stratejik Önemi : Petrol, 1900'lü yıllardan sonra enerji ve ham madde kaynağı olarak kullanılan stratejik bir kaynak hâline gelmiştir. Dünya petrol yatakları rezervinin yaklaşık %50'sine sahip olan Orta Doğu, günümüzün en önemli bölgelerinden biridir. Bölgede küresel güçlerin (ABD, Rusya, İngiltere, Çin gibi) mücadelesinin ve sıcak çatışmaların sonu gelmemektedir. Orta Doğu ülkelerindeki petrolün gelişmiş ülkelere ticareti ile birlikte Hürmüz ve Bab-ül Mendep boğazları ile Süveyş Kanalı'nın deniz ulaşımındaki kullanımı artmıştır. Orta Asya'daki Hazar Bölgesi de zengin petrol ve doğal gaz rezervleriyle stratejik önemi artan yerlerden biridir.

b) Ülkelerin Konumunun Küresel ve Bölgesel Etkileri

Coğrafi konum kavramı, bir ülkenin dünyanın neresinde olduğunu ifade etmek için kullanılır. Konumu ifade etmede iki yöntem vardır. Birincisi, koordinat sistemine göre ülkenin nerede yer aldığının ifade edildiği mutlak konumdur. İkincisi ise göreceli konumdur. Göreceli konum, ülkenin yeryüzü şekilleri; iklimi; doğal kaynak potansiyeli; denizler, okyanuslar ve kıtalara olan uzaklığı gibi özelliklerini ifade eder. Ülkelerin küresel ve bölgesel etkilere sahip olması konumsal özelliklerine bağlı olarak gelişme gösterir. Doğal kaynak bakımından zengin, deniz ve okyanuslara kıyısı olan, iklim özellikleri ve yer şekilleri bakımından çeşitlilik gösteren ülkeler ekonomik açıdan gelişmekte ve çevresini etkilemektedir. Çağlar boyunca iklim özellikleri ve yeryüzü şekillerinin elverişli olduğu bölgelerde büyük medeniyetler kurulmuş ve gelişmiştir.

c) Türkiye'nin Jeopolitik Konumu

Jeopolitik, bir ülkenin sahip olduğu fiziki ve beşerî unsurlar ile dünya üzerindeki konumunun dış siyasetine etkisidir. İklim, yeryüzü şekilleri, yer altı kaynakları gibi özellikler bir ülkenin sahip olduğu fiziki unsurları oluştururken nüfusu, ekonomik durumu, sosyal ve kültürel değerleri ise beşerî unsurlarını oluşturur. Jeopolitik konumu belirleyen beşerî özellikler değişebilir özellikte iken konum ve fiziki coğrafya özellikleri kısa sürede değişiklik göstermez. Türkiye'nin orta kuşakta yer alması, dört mevsimin de yaşanmasını sağlarken yeryüzü şekillerinin kısa mesafelerde değişmesi iklim çeşitliliğini oluşturmuştur. Çeşitli iklim tiplerinin görülmesi ile verimli ovalarda birbirinden farklı özellikte ürünler yetiştirilebilmektedir. Komşu ülkelere göre zengin su kaynaklarına sahip olan ülkemizin bu potansiyeli jeopolitik önemini artırmıştır. Türkiye, üç büyük kıtanın kesişim noktasında yer alır. Karadeniz ve Akdeniz arasında ticaretin yapıldığı İstanbul ve Çanakkale gibi stratejik öneme sahip boğazların ülkemizde bulunması ve üç tarafının denizlerle çevrili olması Türkiye'yi önemli bir ulaşım merkezi hâline getirmektedir. Hazar bölgesi ve Orta Doğu'da çıkarılan petrolün dünya pazarına taşınmasında en kısa ve kârlı yol ülkemiz topraklarından geçmektedir. Ülkemizin genç ve dinamik nüfusu, askerî alandaki gücü ve gelişen ekonomisi jeopolitik konum özelliklerini oluşturan diğer unsurlardır.

Geçmişten Günümüze Türkiye'nin Jeopolitik Konumu: Asya ile Avrupa kıtalarının birbirine en çok yaklaştığı yerde bulunan Anadolu, kendisini çevreleyen deniz ve boğazlar ile elverişli iklimi sayesinde Bizans, Selçuklu ve Osmanlı gibi pek çok köklü devletin kuruluş sahası olmuştur. Anadolu toprakları Doğu ile Batı arasındaki ticaretin en önemli güzergâhlarından biriydi. Osmanlı Devleti'nin yeni çağlara kadar en büyük ekonomik kaynağı olan bu ticaret yolları, aynı zamanda Anadolu'nun jeopolitik açıdan önemini daha da artmasını sağlamıştır. Osmanlı Devleti, ticaret yollarını hakimiyeti altına alarak üç kıtada toprağı bulunan bir süper güç hâline gelmiştir. Anadolu ayrıca halifeliğin 1517'de Osmanlı'ya geçmesiyle İslam dünyası açısından önemli bir merkez olmuştur. Coğrafi Keşiflerle Batılı devletlerin Doğu'daki ticaret merkezlerine deniz yoluyla ulaşabilecekleri yeni bir güzergâh bulmaları Osmanlı'nın elinde tuttuğu transit ticareti olumsuz yönde etkilemiş ve bu yollar zaman içerisinde jeopolitik önemini yitirmeye başlamıştır. Dönemin küresel güçlerinden olan Rusya'nın sıcak denizlere inme politikası ve İngiltere'nin sömürgelerine giden yollara hakim olma isteğı bu iki güç arasında çıkar çatışmasına neden olmuştur. Bu durum bu döneme kadar ticari önemi ağır

basan İstanbul ve Çanakkale boğazlarının jeopolitik açıdan da önem kazanmasını sağlamıştır. Türkiye'nin jeopolitik öneminin farkında olan Batılı devletler, I. Dünya Savaşı'nda Anadolu'yu ele geçirmek istemiş, fakat vatansever Türk halkının verdiği mücadele ile Çanakkale'de bozguna uğratılmıştır. Coğrafi Keşiflerle başlayan ekonomik ve siyasi çöküşle 20. yüzyılın başlarında yıkılan Osmanlı Devleti'nin yerine Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. II. Dünya Savaşı'yla beraber dünyada ekonomik, sosyal ve politik dengeleri değiştiren pek çok olay meydana gelmiştir. Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından soğuk savaşın sona ermesi, küreselleşmenin artması ve yeni politik oluşumlar özellikle Balkanlar, Orta Doğu ve Kafkasların arasında bir köprü görevi gören Türkiye'nin jeopolitik öneminin artmasını sağlamıştır. Enerji üretiminde önemli yere sahip olan petrol ve doğal gazın büyük bir kısmı, Türkiye'nin komşusu olan Hazar Bölgesi'nde ve Orta Doğu ülkelerinde üretilmektedir. Bu enerji kaynaklarını yoğun bir şekilde tüketen Avrupa ülkeleri de Türkiye'nin diğer komşularını oluşturur. Türkiye'nin konumu enerji kaynaklarının nakledilmesinde Türkiye'yi önemli bir ulaşım kavşağı hâline getirmektedir. Türkiye, sahip olduğu boğazlar vasıtasıyla Karadeniz'den Akdeniz'e doğru yapılan ticarete kilit bir noktada bulunmaktadır. Önemli doğal gaz üreticilerinden olan Rusya da bu kaynakların büyük bir bölümünü Türkiye üzerinden dış pazara göndermektedir. Askerî açıdan güçlü olan Türkiye bölgesel barışı ve güvenliği sağlamak amacıyla BM ve NATO gibi örgütlere de üyedir. Ülkemizin genç ve dinamik nüfusu, gelişen ekonomisi ile sahip olduğu doğal ve beşerî özellikleri jeopolitik konumunda belirleyici rol oynar.

d) Türkiye'nin Jeopolitik Konumunun Bölgesel Etkileri:

Türkiye'nin sahip olduğu jeopolitik konumun önemini artıran başlıca unsurlar şunlardır:

- Karadeniz Havzası, Balkanlar, Kafkasya, Orta Doğu ve Orta Asya'nın oluşturduğu coğrafyanın merkezinde yer alır.
- Üç tarafı denizlerle çevrilidir. Tarihin ilk çağlarından bu yana ulaşım açısından yakın coğrafyanın can damarı olan İstanbul ve Çanakkale boğazlarına sahiptir.
- Dünyanın önemli petrol ve doğal gaz rezervlerinin olduğu Orta Doğu ve Hazar Havzası ile komşu olup bu enerji kaynaklarının Avrupa'ya ulaştırılmasında kavşak noktada bulunur.
- BM, NATO, Avrupa Konseyi, Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı, Karadeniz Ekonomik İş Birliği

Örgütü, G-20, İslam İş Birliği Teşkilatı gibi kuruluşlara üyeliği jeopolitik önemini daha da artırmaktadır.

- Türkiye'nin yakın coğrafyasına göre önemli miktarda genç nüfusa sahip olması jeopolitik konumu açısından önemlidir.

Türkiye'nin sahip olduğu jeopolitik konumu daha avantajlı hâle getirmiş ve getirecek çalışmalar şunlardır:

- Karadeniz ile Akdeniz arasındaki bağlantıyı sağlayan İstanbul Boğazı'na alternatif olup uluslararası ticari hacmi artıracak ve deniz trafiğini rahatlatarak olan "Kanal İstanbul Projesi"
- İstanbul'da inşası süren ve bitmesiyle İstanbul'un stratejik önemini artıracak olup Çin, Afrika ve Avrupa arasında hava trafiğinin önemli bir kısmını sağlaması beklenen "3. Hava Limanı Projesi"
- Dünyanın en büyük asma köprülerinden biri olacak ve Avrupa'dan ülkemize gelen ve Ege'ye, Batı Akdeniz'e hatta Batı İç Anadolu'ya inen bütün yük hareketinin Çanakkale üzerinden yapılmasıyla ekonomik anlamda önemli gelişmeler sağlayacak olan "1915 Çanakkale Köprüsü Projesi"
- Bölgesel ve küresel ölçekte öneme sahip İstanbul ve İzmir şehirlerinin arasındaki yolu 3,5 saate indirecek olan "Osman Gazi Köprüsü" ve "Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu Projesi".
- Tarihî İpek Yolu'nu demir yoluyla hayata geçirecek; Çin'den Avrupa'ya kadar uzanan, önemli bir bölümünün de Türkiye'den geçtiği demir yolu bağlantısını kuran "Demir İpek Yolu Projesi"
- Daha önceden var olan "Bakü-Tiflis-Ceyhan Ana İhraç Ham Petrol Boru Hattı (BTC)" nın yanı sıra Azerbaycan'ın Hazar Gölü'ndeki Şah Deniz 2 Gaz Sahası ve Hazar Gölü'nün güneyindeki diğer sahalarda üretilen doğal gazın öncelikle Türkiye'ye, ardından Avrupa'ya taşınmasını sağlayacak olan "Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP)"

e) Türk Kültürü Havzası:

Türk kültürü; Orta Asya'dan kaynağını alıp Sibirya'ya, oradan Afrika'ya ve Balkanlar'a uğrayıp bu coğrafya arasında kalan sahaya birikimini aktarmış bir kültür denizinden oluşur. Şekillenmesinde coğrafi faktörlerin etkili olduğu Türk kültürü, göç yolları ile farklı coğrafyalara taşınmış ve benliğini muhafaza etmiştir. Her ne kadar farklı bölgelere göç edilmiş ve aradan yüzyıllar geçmiş olsa da bu alanlarda aynı kültürün izlerini görmek mümkündür. Orta Asya'da kopuz çalınırken Anadolu'da bağlama çalınması, Orta Asya'da ve Anadolu'da halı ve kilim dokumacılığının yaygın olması, ibadethanelerin benzer mimaride inşa edilmesi, benzer yemeklerin yapılması, birbirine yakın örf ve âdetlerin hâlâ devam etmesi tarihî ve kültürel bağların geniş bir coğrafyaya yansımaları olarak kabul edilir. Türk kültürünün izlerini ve coğrafi derinliğini batıda 20° doğu boylamında; Macaristan'daki Gül Baba Tekkesi'nden doğuda 100° doğu boylamındaki tarım havzasına; güneyde Somali-Etiyopya-Sudan'dan kuzeyde Sibirya'ya kadar olan sahada görmek mümkündür. Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle birlikte Türk kültürü havzası genişlemiştir. Günümüzde Türk kültürü havzasının yayıldığı sahada bağımsız devletlerin yanı sıra özerk ve topluluklar hâlinde yaşayan, aynı dil, din, tarih ve kültüre sahip akrabalarımız bulunmaktadır. Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yanı sıra Türklerin ana yurdu olan Orta Asya'da günümüzde Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Türkmenistan gibi devletler ve Doğu Türkistan gibi özerk

yapılanmalara sahip topluluklar yaşamaktadır. Bu devletler ile günümüzde de millî birlik ve kültürümüzü muhafaza edecek çalışmalar yapılmaktadır. Orta Asya ile Anadolu arasında yer alan Kafkasya'da hem Türk hem de Müslüman olan akraba milletler varlıklarını sürdürmektedir. Burada başta Azerbaycan olmak üzere Dağıstan ve Çeçen halkları gibi Türk kültürüne ait topluluklar yaşamaktadır. Türkiye sınırları içerisinde yer alan Doğu Trakya, Balkan coğrafyası içinde yer alır. Dolayısıyla coğrafi açıdan Türkiye de Balkan ülkeleri arasında sayılabilir. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti yaklaşık 550 yıl Balkanlarda hüküm sürmüş olan Osmanlı Devleti'nin mirasını taşımaktadır. Balkanlar, bu süreç içerisinde meydana gelen etkileşimin derin izlerini taşır. Balkan ülkelerine gittiğimizde Anadolu'dan ayırt edilemeyecek kadar benzerlikler olduğunu görürüz. Yüzyıllardır devam eden bu birlikteliğin gelecek nesillere taşınabilmesi için ortak kültürel çalışmalar yapılmakta, bu bölgelerde kültürel değerlerimizi yansıtan tarihi eserlerin restorasyon çalışmalarını Türkiye üstlenmektedir. Sırbistan ve Bosna-Hersek arasında yaşanan savaşta (1992- 1995) tahrip olan Mostar Köprüsü'nün tamirâtı Türkiye tarafından yapılmıştır.

12 SINIF COĞRAFYA DERSİ 3 ÜNİTE 2 BÖLÜM ÖZETİDİR

ÜLKELER ARASI ETKİLEŞİM

A) Teknolojik Gelişmelerin Kültürel ve Ekonomik Etkileri:

İnsanın çevresini değiştirmek, doğayı daha etkili kullanmak ve ihtiyaçlarını karşılamak için yararlandığı çeşitli teknikler teknoloji olarak adlandırılır. Başka bir deyimle teknoloji beşerî faaliyetlerde başvuru olan tekniklerin bütünüdür. Teknolojik gelişmelerdeki en önemli değişimlerden biri ulaşım sektöründe yaşanmıştır. Bisiklet, otomobil, tren, gemi ve uçak gibi ulaşım araçlarının icadı insanların kısa sürelerde daha uzak noktalara ulaşmasını sağlayan ve o dönem için devrim niteliğindeki teknolojik gelişmeler olmuştur. Bu teknolojik gelişmeler ile ekonomik ve kültürel faaliyetler bölgesel etki alanını genişleterek küresel bir sektör hâline gelmiştir. İnsanlardaki farklı kültürleri tanıma isteği ve merak duygusu ulaşım teknolojilerinin gelişmesiyle turizmi geliştirmiş, bu sayede dünyanın uzak noktalarındaki insanlar bir araya gelerek kültürel etkileşimde bulunmuştur. Bilgi teknolojilerinin hızlı gelişmesiyle bütün dünyayı saran bir iletişim ağı kurulmuştur. Bu küresel iletişim ağı; bilimsel araştırmalar, kültürel değişimler, üretkenlik, ticaret ve eğitimin ana bilgi kaynağı olmuştur. Bu ağ, dünyada yaşayan tüm insanlar arasında yazılı, sözlü ve görüntülü iletişim kurmak için küresel bir merkez oluşturmaktadır. Genel Ağ'ın hayatımıza girmesiyle bankalardan eğitim kurumlarına, sağlık hizmetlerinden turizm faaliyetlerine kadar birçok sektörde zamandan, iş yükünden ve kullanılan materyallerden tasarruf edilmektedir. Genel Ağ sayesinde ülkelerini ve kültürlerini tanıtırak o ülkelere karşı merak duygusunun artmasını ve turizm faaliyetlerinin gelişmesini sağlamakta, uçak biletinden seyahat edecekleri ülkeler ve konaklayacakları mekanlara kadar pek çok ayrıntıyla ilgili ön bilgi edinmektedir. Ayrıca insanların mekân değiştirmeksizin dünyanın farklı noktalarıyla temas hâlinde olması ve sosyalleşmesi teknolojik gelişmelerin herkesi kapsayan ve hayatı kolaylaştıran yönünü ortaya koymaktadır. **E-ticaret** sayesinde üretilen herhangi bir ürünün dünyanın her yerine ulaşması sağlanır. Satın alma, kargolama ve satış sonrası teknik destek gibi konularda müşteri memnuniyetiyle e-ticaret hacmi her geçen

yıl artmaktadır. Ayrıca küçük ölçekli üreticiler e-ticaret sayesinde ham maddesini ülke dışından uygun fiyata temin edip mamül maddeye dönüştürerek uzak coğrafyalara satıp işletmesini büyütebilir. Tüm bu bilgiler ışığında teknolojiye hızlı büyüme bir taraftan ülkeler arasındaki ekonomik engelleri kaldırıp dünyayı küresel bir köy hâline getirirken diğer taraftan da kültürel etkileşimi kaçınılmaz kılar.

Ekonomik ve sosyal hareketlerin belirlediği yaş aralıklarına **kuşak** denir. 1965 doğumlular ve sonrasını kapsayan yaş aralıkları x, y ve z kuşakları olarak sınıflandırılmıştır.

X kuşağı; yaklaşık olarak 1965-1980 yılları arası doğanlar

Y kuşağı; yaklaşık olarak 1981-2000 yılları arası doğanlar

Z kuşağı; yaklaşık olarak 2001 ve sonrası doğanlar

Bu kuşaklarının her birinin doğduğu dönemin şartları teknolojiye uyumunu belirlemiştir.

18. yüzyılda buharlı makine teknolojisi zamanla üretimin artmasını sağlayarak dünyadaki ticari ve ekonomik dengeleri önemli ölçüde değiştirmiştir. Teknolojiyi üretimin her aşamasına entegre edebilen ülkeler sanayileşerek küresel ölçekte söz sahibi olmuş; teknolojiye uyum sağlayamayan ülkeler ise ekonomik anlamda geri kalarak sanayi üreten ülkelerin ham madde kaynağı olmuş, aynı zamanda bu kaynakların işlenip satıldığı pazarı hâline gelmiştir.

Yüzyıllardır var olan enerji ve ham madde kaynaklarının ekonomik değere sahip olabilmesi için bu kaynakların tespit edilmesi, çıkarılması ve işlenmesi için teknoloji gerekir. Bu teknolojiye sahip ülkeler ekonomilerine değer katar. Afrika'da bulunan Botswana (Bastvana), zengin elmas madenlerine sahip bir ülke iken elması çıkarıp işleyecek teknolojik yeterliliği olmadığından doğal kaynaklarının ekonomik karşılığını yeterince alamamaktadır.

B) Gelişmişlik Seviyesinin Belirlenmesinde Etkili Olan Faktörler:

Ülkelerin gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde pek çok dinamik rol oynar. Sermaye, ham madde, teknoloji, pazar ve nitelikli iş gücüne sahip ülkeler dünya çapında önde gelen gelişmiş ülkelerdir. Bu niteliklerin tamamını veya bir kısmını karşılayamayan ülkeler ise gelişmekte olan ülkelerdir.

Gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde etkili olan faktörler: Okuryazarlık oranı, Yeterli beslenme, Bebek ölüm oranı, Ortalama yaşam süresi, Sağlık hizmetlerinin yeterliliği, Temel hak ve özgürlüklere sahip olmak, Ülkelerde üretilen mal ve hizmetlerin değeri, İhracata konu olan ürünlerin ekonomik değeri, Enerji kullanım oranı, Teknoloji kullanımı, Şehirleşme oranı ,Eğitim seviyesi .

İnovasyon; üretimden pazarlamaya, yönetim ve organizasyondan dış ilişkilere kadar her alanda mevcut olan işleyişin üzerine yeni yaklaşımlar kazandırmaktır. İnovasyonun olması için temel şart, değişim ve yeniliğin belirgin olmasıdır. Bölgeler ve ülkeler, küresel ölçekte varlıklarını devam ettirip aynı zamanda fark yaratabilmek için var olan üretim, yönetim, eğitim ve sağlık gibi birçok konularda var olan işleyişe yenilikler katmak zorundadır.

İnovasyon, ulusal ve bölgesel ekonomiler için sürdürülebilir büyüme; toplumlar için sosyal kalkınma ve refah düzeyi artışı; ulusal ekonomiler için rekabet gücü sağladığı için günümüzde gelişmiş ülkelerin önemli dinamiklerinden biridir.

Girişimcilik; Çevredeki fırsatlardan yararlanmak ve yeni fırsatlar oluşturmak için mal ve hizmet üretmektir. Girişimci ise toplumun talep ettiği mal ya da hizmeti keşfedip üretebilen ve karşılaşılabileceği riskleri göze alan, farklı düşünüp sorunlara çözüm üretebilen kişidir. Girişimcilik, toplumun gelişmesinde en önemli dinamiklerdendir. Yeni sanayi kollarının oluşmasında, refah düzeyinin artmasında, toplumdaki ekonomik farklılıkların en aza indirgenmesinde girişimciliğin önemi büyüktür.

Küresel İnovasyon (Yenilik) Endeksi Raporu, 2017

ÜLKE/ EKONOMİ	SIRA	ÜLKE/ EKONOMİ	SIRA
İsviçre	1	Estonya	25
İsveç	2	Birleşik Arap Emirlikleri	35
Hollanda	3	Litvanya	40
ABD	4	Türkiye	43
İngiltere	5	Yunanistan	44
Danimarka	6	Rusya	45
Singapur	7	Ukrayna	50
Finlandiya	8	Gürcistan	68
Almanya	9	Brezilya	69
İrlanda	10	Peru	70

C) Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Ekonomik Özellikleri:

Sanayi Devrimi, dünyadaki ekonomik dengeleri değiştiren önemli bir olgudur. Bu devrimle birlikte üretimin artışına bağlı olarak sanayileşen bazı ülkelerde ekonomik gelişme hız kazanırken sanayileşemeyen ülkeler daha da fakirleşmiştir. Bu durum, dünya ülkeleri arasında ekonomik denge açısından bir uçurum oluşturmuştur. Gelişmişlik seviyesinin belirlenmesinde genellikle ülkelerin ekonomik özellikleri değerlendirilir. Birleşmiş Milletlerin yaptığı sınıflamaya göre gelişmişlik seviyesi için temel ölçüt kişi başına düşen millî gelirdir. Buna göre kişi başına düşen millî gelirin 1.000 ile 10.000 dolar arasında olduğu ülkeler **gelişmekte olan ülkeler**; 10.000 doların üzerinde olduğu ülkeler ise **gelişmiş ülkeler** olarak belirlenmiştir. Gelişmiş ülkeler kalkınma hamlelerini büyük ölçüde tamamlamış oldukları için ekonomik büyüme oranları düşüktür. Günümüzde dünyanın azımsanmayacak bir kısmını ise gelişmekte olan ülkeler oluşturur. Latin Amerika, Afrika, Asya (Japonya hariç) ve Orta Doğu ülkeleri bu ülkeler arasında yer alır. Gelişmekte olan ülkeler dünya ortalamasının üzerinde büyüme oranlarına sahiptir. Ancak gelişmekte olan ülkelerin ekonomik hacimleri nispeten küçük olduğu için mevcut büyüme oranlarıyla gelişmiş ülkeleri yakalayamamaktadır. Ülkelerin ekonomik özelliklerinin farklı olması üzerinde hem doğal ortam şartları hem de beşeri faktörler etkili olmaktadır.

Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Karşılaştırılması: Dünyadaki gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomik ve sosyokültürel yönden birtakım farklılıkları vardır.

Gelişmiş Ülkelerin Özellikleri

- Gelir dağılımı daha dengelidir.
- Kişi başına düşen millî gelir yüksektir.
- Nüfusun büyük bir bölümü sanayi ve hizmet sektöründe istihdam edilir. Tarım sektöründe çalışanların oranı azdır.
- Nüfus artış hızı düşüktür.
- Sağlık ve eğitim hizmetleri gelişmiştir.
- Altyapı gelişmiştir.
- Tarımda modern yöntemler kullanılır.
- Araştırma geliştirme faaliyetlerine ayrılan kaynak yüksektir.
- Doğum ve ölüm oranları düşüktür.
- Kentsel nüfus fazladır.
- Nitelikli iş gücü fazladır.
- Okuryazarlık oranı yüksektir.
- Teknolojik imkânlar fazladır.
- Toplumun geneli çekirdek ailelerden oluşur.

Gelişmekte Olan Ülkelerin Özellikleri

- Gelir dağılımı dengesizdir.
- Kişi başına düşen millî gelir düşüktür.
- Nüfusun büyük bir bölümü tarım sektöründe istihdam edilir.
- Nüfus artış hızı yüksektir.
- Sağlık ve eğitim hizmetleri yetersizdir.
- Altyapı yetersizdir.
- Tarımda ilkel yöntemler kullanılır.
- Araştırma geliştirme faaliyetlerine ayrılan kaynak düşüktür.
- Doğum ve ölüm oranları yüksektir.
- Kırsal nüfus fazladır.
- Nitelikli iş gücü azdır.
- Okuryazarlık oranı düşüktür.
- Teknolojik imkânlar azdır.
- Toplumun geneli geniş ailelerden oluşur.

Ülkelerin Gelişmişlik Ölçütleri:

Gayrisafi Millî Hasıla: Bir ülkede üretilen mal ve hizmetlerin toplam değeri gayrisafi millî hasıladır (GSMH). GSMH, ülkelerin refah seviyesinin belirlenmesinde önemli bir ölçüttür. Bir ülkede üretim ve hizmetin artması aynı zamanda refahın da artması demektir. Ülkelerin refah seviyesinin artması için millî gelirin ülke içinde eşit bir dağılış göstermesi gerekir. Toplumun bir kesiminin geliri artarken diğer kesimin gelirinde sabitlik veya azalış söz konusu ise o ülkede refahtan söz edilemez. GSMH, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri ayırt etmek

için yeterli bir ölçme aracı değildir. Bir ülkenin okuryazarlık, özgürlük, güvenlik, beslenme gibi alanlarındaki durumu da gelişmişliğin belirlenmesinde etkilidir.

İnsani Gelişme Endeksi : Gelişmişliğin yalnızca ekonomik göstergelere göre ölçüldüğü yaklaşımlara alternatif olarak Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) 1990 yılından bu yana her yıl İnsani Gelişme Endeksi Raporu yayımlamaktadır. İnsani Gelişme Endeksi'nde gelir düzeyinin yanında sağlık ve bilgi de temel kıstas olarak görülür. Bu üç kıstasın bir ülkede yeterli derecede bulunması gelişmişlik için bir anahtardır. Buna göre ekonomi, ülkelerin refah seviyesine ulaşmaları için amaç değil araçtır.

İnsani Gelişme Endeksi Sıralaması. 2016 (İnsani Gelişme Endeksi 0 ile 1 arasında değerlendirilmiştir)

Sıra	Ülke	İnsani Gelişme Endeksi (0-1)	Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi (Yıl)	Ortalama Eğitim Süresi (Yıl)	Kişi Başına Düşen Gayrisafi Millî Gelir (Dolar)
1	Norveç	0,949	81,7	12,7	67.614
2	Avustralya	0,939	82,5	13,2	42.822
2	İsviçre	0,939	83,1	13,4	56.364
4	Almanya	0,926	81,1	13,2	45.000
5	Danimarka	0,925	80,4	12,7	44.519
5	Singapur	0,925	83,2	11,6	78.162
7	Hollanda	0,924	81,7	11,9	46.326
8	İrlanda	0,923	81,1	12,3	43.798
9	İzlanda	0,921	82,7	12,2	37.065
10	Kanada	0,920	82,2	13,1	15.410
10	ABD	0,920	79,2	13,2	53,2
20	Lüksemburg	0,898	81,9	12,0	62.475
30	Brunei	0,865	79	9	72.843
40	Slovakya	0,845	76,9	12,2	26.764
50	Romanya	0,802	74,8	10,8	19.428
60	Palau	0,788	72,9	12,3	13.771
70	Gürcistan	0,769	75	12,2	8.856
71	Türkiye	0,767	75,5	7,9	18.705
79	Brezilya	0,754	74,1	7,8	14.145
81	Bosna- Hersek	0,750	76,6	9	10.091
90	Çin	0,738	76	7,6	13.345
102	Libya	0,716	71,8	7,3	14.303

D) Ülkelerin Bölgesel ve Küresel Ölçekte Doğal Kaynak Potansiyeli:

Sanayi Devrimi'yle üretimin, refah seviyesinin ve nüfusun artması sonucu doğal kaynaklara olan talep hızla artmıştır. Bu kaynaklar; ekonomik refahın yükselmesinde, büyümenin sürdürülebilmesinde ve fakirliğin azalmasında kilit bir rol üstlenmektedir. Doğal kaynaklara olan talebin karşılanması için sanayi ülkeleri petrol ve doğal gaz gibi fosil yakıtlara yönelmiştir. Ancak araştırmalara göre petrolün yaklaşık 50, doğal gazın 60 yıl ömrü kaldığı tahmin edilmektedir. Fosil kaynaklar, günümüzde ülkelerin ekonomileri için çok önemli bir

role sahiptir. Ancak fosil kaynakların gelecekte tükenecek olması, bu kaynakların sanayileşmiş ülkelerin ekonomilerinin gelişmesindeki temel lokomotif olma rolünü azaltacaktır. Fosil kaynakların dünya üzerinde dengeli bir yayılım göstermemesi ve tükenme noktasına gelmesi sanayileşmiş ülkelerin bu kaynaklara sahip gelişmekte olan ülkelere karşı siyasi ve ekonomik baskı kurmasına sebep olmaktadır. Günümüzde dünya üzerinde doğal kaynaklara sahip fakat gelişmekte olan Çad, Nijer, Sierra Leone, Kazakistan, Özbekistan gibi pek çok ülkenin siyasi haritadaki sınırları sanayileşmiş ülkeler tarafından çizilmiştir. Bu durum, kendi doğal kaynak potansiyelini kullanamayan gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkeler tarafından sömürüldüğünün göstergesidir. Afrika'daki petrol, altın, elmas, kahve ve çay gibi tarım plantasyonlarının paylaşılabilmesi nedeniyle kıtadaki pek çok ülkede iç savaş ve çatışmalar yaşanırken Orta Doğu'daki petrol zengini Irak gibi ülkeler uluslararası savaşlara sahne olmaktadır. Amerika Kıtası'nda yer alan Guyana, Ekvador, Peru, Surinam, Venezuela, Guatemala ve Dominik Cumhuriyeti gibi ülkeler petrol ve tarım plantasyonları gibi doğal kaynaklara sahiptir. Bu ülkeler ekonomik güçlüklerle boğuştuğu ve sahip olduğu doğal kaynakları işleyecek gücü olmadığı için bu kaynakları sanayileşmiş ülkelere satmak zorundadır. ABD, Kanada ve Rusya gibi ülkeler doğal kaynak potansiyelinin yüksek olduğu, var olan kaynaklarını işleyecek ekonomik ve teknolojik güce sahip ülkelerdir. Bu tür ülkeler, ham maddelerini işleyip dünya pazarlarına satarak ekonomilerine değer katar. Japonya ve Güney Kore gibi doğal kaynaklardan yoksun fakat sanayileşmiş ülkeler ihtiyaçları olan kaynakları diğer ülkelerden temin ederek yüksek teknoloji ile birlikte işleyerek ekonomik kazanç sağlar.

E) Enerji Güzergâhları ve Etkileri:

Sanayileşen dünyada enerji kaynaklarına sahip olmak şüphesiz ekonomik güce de sahip olmak demektir. I. Dünya Savaşı'ndan bu yana dünya üzerindeki pek çok kriz, sanayileşen ülkelerin enerji kaynaklarına sahip olmak istemesi ve enerji kaynaklarının taşındığı nakil hatlarının güvenliğinin tehdidiyle ilgili olarak ortaya çıkmıştır. Fosil yakıtların (petrol, kömür, doğal gaz) ticari değer kazanmasıyla bu yakıtları işleyebilen ülkelerin sahip olduğu avantajları bir dış politika aracı olarak kullanmaları bazı durumlarda dışa bağımlı ülkelerin egemenliklerini tehdit edecek noktaya getirebilir. Enerji kaynaklarına sahip ülkeler ve bu kaynakları işleyen ülkeler küresel ölçekte jeostratejik açıdan önem kazanmaktadır. Petrol ve doğal gazın bölgesel önem arz eden diğer bir konusu da bu kaynakların üretim alanlarından pazara taşınmasıdır. Dünyada petrol ve doğal gaz çoğunlukla tankerler ve boru hatları yoluyla taşınmaktadır. Bu iki taşıma sisteminin tercih edilmesinde üretici ve tüketici ülkelerin coğrafi konumları, birbirlerine uzaklıkları ve ekonomik durumları etkili olsa da dünya üzerinde daha çok tankerler ve deniz yolu ile taşıma tercih edilir. Bu durumun oluşmasında üretim sahalarının ve rafinerinin bulunduğu bölgelerin büyük oranda denize kıyısının bulunması ve bu taşıma şeklinin daha ekonomik olmasının etkisi büyüktür. Bununla birlikte petrolün deniz yoluyla taşınmasında zaman zaman kazalar meydana gelmekte ve bu durum önemli çevre sorunlarına yol açmaktadır. Doğal gazın ise sıvılaştırılarak taşındığı sistemler vardır. Ancak bu sistemlerde doğal gazın hem çıkarıldığı anda sıvılaştırılması hem de taşındığı alanda tekrar gaz hâline dönüştürülmesi gerekir. Bu durum maliyeti artırdığından doğal gazın boru hatları ile taşınması daha çok tercih edilir.

Petrol ve Doğal Gazın Deniz Yoluyla Taşınması: Dünya petrollerinin taşınması için kullanılan güzergâhlar stratejik ve ekonomik bir öneme sahiptir. Bu güzergâhlar, taşımanın en yoğun olduğu yerden yoğunluğun daha az yere doğru; Hürmüz Boğazı, Malaka Boğazı, Suveyş Kanalı, Bab-ül Mendeboğazı, İstanbul ve Çanakkale boğazları ile Panama Kanalı'dır.

Petrolün Boru Hatları Yoluyla Taşınması: Dünya petrollerinin boru hatları ile taşınması hem ekonomik hem de politik boyutu olan bir sistemdir. Boru hatları, petrolün çıkarıldığı ülkeden tüketildiği ülkelere doğru olan güzergâhtaki diğer ülkeleri de ilgilendirdiği için iki ya da daha çok ülkenin sınırlarından geçtiği durumlarda ülkeler arası gerginlikler yaşanabilmektedir. Bu sistem, bazı ülkeler arasında rekabet konusu olup bazen de eskiden var olan siyasi çekişmelerin boyutunu da yükseltebilir. Bu nedenlerden dolayı enerjinin tüketim alanlarına sorunsuz bir şekilde ulaşabilmesi ekonomik ve küresel ölçekte önem arz eder. Başlıca petrol boru hatları şöyledir:

- Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Boru Hattı
- Druzba Boru Hattı Sistemi
- CPC Boru Hattı
- Hazar Havzası Alternatif Boru Hatları

Doğal Gazın Boru Hatları Yoluyla Taşınması: Isınmanın yanı sıra elektrik üretiminde de kullanılan doğal gaz, ülkelerin ekonomik büyümelerinde önemli bir etkiye sahiptir. Doğal gaz kaynağına sahip olmayan sanayileşmiş Avrupa ülkeleri bu kaynak için Rusya'ya bağımlıdır. Dünyadaki başlıca doğal gaz boru hatları şöyledir:

- Yamal-Avrupa 1
- Ukrayna Boru Hatları
- Brotherhood
- Soyuz
- Mavi Akım (Blue Stream)
- Bakü-Tiflis-Erzurum (BTE) Doğal Gaz Boru Hattı
- Yeşil Akım (Green Stream)
- Langed

Enerji Koridoru Türkiye: Dünya üzerinde petrol ve doğal gazın çok büyük bir bölümü Hazar Bölgesi, Orta Doğu ve Rusya'da yer alır. Türkiye ise enerji kaynakları yönünden çok zengin olan bu coğrafyalara yakın olması ile jeostratejik bir önem kazanmaktadır. Petrol ve doğal gaz kaynaklarının bulunduğu Asya ve Orta Doğu ile bu kaynaklar için çok büyük bir pazar olan

Avrupa Kıtası arasında köprü görevi gören Türkiye, doğu ile batı arasında bir enerji koridoru olma yolundadır. Türkiye, küresel ölçekte enerji akışının sağlanabilmesi için birçok nakil hattı projesi ile kendi enerji güvenliğini sağlamaya yönelik önemli adımlar atmaktadır.

F) Çatışma Bölgeleri:

İnsanlık tarihi boyunca ülkeler ve topluluklar arasında yaşanan çatışmalar günümüzde de devam etmektedir. Bu çatışmaların belli başlı nedenleri şu şekilde sıralanabilir:

Sanayi Devrimi'nden sonra ortaya çıkan sömürgecilik faaliyetleri, Avrupa ve ABD'de zenginlik ve ekonomik gelişmeye neden olurken sömürülen ülkelere yoksulluğu ve ekonomik eşitsizliği artırmış ve çatışma için büyük bir gerginlik potansiyeli oluşturmuştur. Bu ülkeler siyasal bağımsızlıklarını kazanmalarına rağmen geçmişteki sömürgecilik faaliyetlerinin izlerini hâlâ taşımaktadır. Emperyalist devletlerin belirlediği sınırların bölgede yaşayan toplumların etnik sınırlarıyla örtüşmemesi ve dolayısıyla beklentilerini karşılayamaması bu durumdan memnun olmayan kesimler arasında çatışmaya neden olmaktadır.

Doğal kaynakların sınırlılığı günümüz çatışmalarının önemli nedenlerindendir. Petrol, kömür, doğal gaz gibi fosil yakıtları ve stratejik yer altı kaynaklarını ele geçirme, üretimi ve pazarlamasını kontrol etme çabaları ülkeler arasında çatışmalara neden olmaktadır.

Sınır anlaşmazlıkları, su sorunu, küresel iklim değişimi ve kuraklık gibi faktörler günümüz çatışmalarına neden olan diğer faktörlerdir.

Sınır Aşan Sular Sorunu: Yaşamsal ihtiyaçların en önemlilerinden biri olan suyun insanlar, bölgeler ve ülkeler arasında hakça paylaşımında yüzyıllardır süren adaletsizlikler mevcuttur. Sınır aşan sular iki ya da daha fazla ülkenin topraklarını katederek akan sular olup, suyun çıktığı ülke ile aktığı ülke/ülkeler arasında kullanımının eşit olması söz konusu olmayan sulardır. Dünya üzerinde uzunluğu bin km'yi aşan 165 nehir bulunmakta ve bunlardan 80 tanesi birden fazla ülkeden geçmektedir. Bu tip nehir havzalarının elektrik enerjisi ve eş zamanlı olarak tarımsal sulama amaçlı kullanımı nehrin geçtiği diğer ülkelerin şiddetli tepkilerine yol açmaktadır. 1970'lerden itibaren bu durum literatüre **“Su Savaşları”** olarak geçmeye başlamıştır.

Barış Üzerine: Hayatının büyük bölümünü cepheden cepheye koşarak geçiren Atatürk'ün her daim bir barış özlemi içerisinde olduğu yaptığı konuşmalardan açık ve net bir biçimde anlaşılmaktadır.

Savaşlar içinde geçen hayatında her daim barış içinde bir ülkede yaşama özlemi taşımıştır. Bu bağlamda hayatını adadığı amaç millî sınırlar içerisinde egemenliği güvence altına alınmış bir barış ortamı oluşturmak ve onu korumaktan başka bir şey değildir. Atatürk barışın uluslar için ne kadar önemli olduğunu her fırsatta vurgulamıştır. Bir konuşmasında **“Barış ulusları refah ve saadete ulaştıran en iyi yoldur.”** demiştir. 1923 Şubatı'nda yaptığı bir konuşmada ise **“Savaş zorunlu ve hayati olmalıdır. Ulusun yaşamı tehlikeyle karşılaşmadıkça savaş cinayettir.”** diyerek barışçıl yaşam idealini ortaya koymuştur.

Atatürk **“Yurtta sulh, cihanda sulh”** ilkesiyle ulusal barış kadar dünya barışının da önemli olduğunu vurgulamış ve sıcak savaş döneminin ardından bu yönde çalışmalara hiç vakit kaybetmeden başlamıştır.

Atatürk iç barışın sağlanması için komşulardan başlayarak iyi ilişkiler kurmaya önem vermiş, Avrupa'daki siyasi durumu iyi analiz edip adeta II. Dünya Savaşı'nı öngörerek Türkiye'ye yakın bölgelerin güvenliğini sağlamak için 1934'te Balkan Antantı ile 1937'de Sadabat Paktı'nı oluşturmuştur.

Atatürk, dış politika hedeflerine ulaşılmasında da, diğer önemli hedeflere ulaşılmasında da barışı savaşa tercih eden bir kişiliğe sahiptir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, savaşın ne demek olduğunu bilen, bu sebeple de barışın özenle korunmasına inanan üstün nitelikli bir asker ve devlet adamıdır.